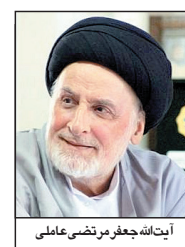

غدیر؛ عید اصیل اسلامی

آیت‌الله جعفر مرتضی‌عاملی

در کتاب مختصر «بصائر الدرجات»، به اسناد از محمد بن علاء همدانی واسطی و یحیی بن جریح بغدادی آمده است که گفتند: «با هم، به قصد دیدار احمد بن اسحاق قمی، از اصحاب امام حسن عسکری^(ع) (متوفای ۲۶۰)، عازم شهر قم شدیم. هنگامی که رسیدیم، در منزل او را کوبیدیم، دخترکی عراقی در را باز کرد. حال احمد را از او پرسیدیم، گفت: مشغول برگزاری عید خود است، زیرا امروز عید است. گفتیم: سبحان الله، اعیاد شیعه چهار تاست: عید قربان، عید فطر، عید غدیر و روز جمعه...»

علامه امینی در کتاب ارزشمند «الغدیر»، دهها روایت از دهها کتاب مورد وثوق اهل سنت، دال بر عید بودن روز غدیر در قرون اول اسلام و اینکه این عید، شایع و معروف بود، جمع آوری و نقل کرده است... کافی است به فصلی از این کتاب مراجعه شود که در آن تبریک و تهنیت شیخین (ابوبکر و عمر) به حضرت علی^(ع) را به مناسبت انتصاب او از طرف رسول خدا^(ص) به ولایت، ذکر می‌کند. غیر از منابعی که تهنیت صحابه را بدین مناسبت ذکر کرده اند و علاوه بر منابع بسیاری که بر عید بودن روز غدیر تصریح کرده اند، علامه امینی تبریک شیخین را از شصت منبع معتبر ذکر کرده است. در این باره رجوع کنید به: «الغدیر»، ج ۱، ص ۲۶۷ تا ۲۸۹. لذا از این مطالب معلوم می‌شود: گفته این تیمیه در مورد عید غدیر که عید گرفتن این روز هیچ گونه دلیلی ندارد و در بین سلف، چه از اهل بیت و چه از دیگران، کسی آن را جشن نگرفته، صحیح نیست و مستند به دلیل علمی یا تاریخی نمی‌باشد و دلایل محکم خلاف آن را ثابت می‌کند.

حسن می‌گوید: عرض کردم: اگر کسی آن را روزه بگیرد، چه وضعی دارد؟ حضرت فرمود: «صیام ستین شهر».

مؤید این مطلب روایتی است که خطیب بغدادی از ابوهریره، با سندی که راویان آن همگی از ثقات می‌باشند، نقل می‌کند. در این روایت ابوهریره نقل می‌کند: هر کس روز هجدهم ذی الحجه را روزه بگیرد، ثواب روزه شصت ماه برایش نوشته می‌شود. و این روز، روز غدیر خم است. و در روایت دیگری آمده است که رسول اکرم^(ص) به حضرت علی^(ع) سفارش کرد که مسلمین این روز را عید بگیرند. در این باره به روایات ذیل مراجعه کنید:

روایت مفضل بن عمر از امام صادق^(ع)، روایت عمار بن حریر عبیدی از امام صادق^(ع)، روایت ابوالحسن لیبی از امام صادق^(ع) و نیز روایت زیاد بن محمد از آن حضرت^(ع).

«فیاض بن عمر محمد بن طوسی در سال دویست و پنجاه و نه، در حالی که بیش از نود سال از عمرش می‌گذشت، گفت: ابوالحسن علی بن موسی الرضا -علیه السلام- را در روز غدیر خم دیدم که گروهی از خواصش، در حضور آن بزرگوار نشسته بودند.

حضرت^(ع) آنان را برای صرف افطار دعوت کرده بود و طعام و خیرات و عطایابی از قبیل پوشاک و حتی انگشتر و کفش به منازل آنان فرستاد و وضع آنان و حواشی خود را تغییر داد و در آن روز وسائل را دیدم به کار گرفتند که سابقه نداشت و در این حال حضرت^(ع) فضایل این روز بزرگ را برای آنان ذکر می‌کرد...»

غدیر از بهترین اعیاد امت من است...» امام علی^(ع) در سالی که روز جمعه و روز غدیر با هم مصادف شده بود، برای مردم خطبه خواند و در آن فرمود: «ان الله عز و جل جمع لکم معشر المؤمنین فی هذا الیوم عیدین عظیمین کبیرین...: خدای عزوجل در این روز، دو عید عظیم بزرگ را برای شما گروه مؤمنان جمع کرده است.» در این خطبه طولانی، امام مردم را به انجام کارهایی که شایسته است در اعیاد انجام گردد و اظهار شادی و سرور در این گونه ایام - به طور تفصیل - امر می‌کند، طالبین به این خطبه مراجعه کنند.

فراش به سند خود از فرات بن احنف و او از امام صادق^(ع) روایت می‌کند که به امام عرض کردم: فدایت شوم، آیا عیدی بهتر از عید فطر و عید قربان و روز جمعه و روز عرفه برای مسلمین وجود دارد؟ حضرت به من فرمود: «نعم، افضلها و اعظمها و اشرفها عندالله منزله، هو الیوم الذی اکمل الله فیہ الدین، و انزل علی نبیه محمد: الیوم اکملت لکم دینکم الخ...: بلی، افضل و اعظم و اشرف اعیاد از نظر قدر و منزلت در نزد خدا، روزی است که در آن خدا دینش را کامل کرد و آیه شریفه: الیوم اکملت لکم دینکم... را بر پیامبرش نازل کرد.»

در کتاب شریف کافی آمده است: حسن بن راشد از امام صادق^(ع) نقل می‌کند که حضرت روز غدیر را عید خواند و در آخر کلام خود فرمود: «فان الانبیاء صلوات الله علیهم کانت تامر الاوصیاء بالیوم السنی کان یقام فیہ الوصی ان یتخذ عیداً: انبیاء الهی صلوات الله علیهم به جانشینان خود دستور می‌دادند که روز انتخاب و برگزیدن وصی را جشن بگیرند.»

عید غدیر، یک عید اصیل اسلامی است؛ چرا که روز هجدهم ذی الحجه را مسلمانان در سه قرن اول، به این عنوان جشن می‌گرفته‌اند. گفتار مقریزی که می‌گوید: «اولین باری که این عید در اسلام معروف شد، در زمان فرمانروایی معزالدوله علی بن بویه، در عراق بود، وی آن را به سال سیصد و پنجاه و دو هجری، به وجود آورد و از آن پس، شیعیان این روز را عید قرار دادند.» غیر صحیح و قابل قبول نیست؛ زیرا مسعودی گفته است: «فرزندان و شیعیان علی، رضی الله عنه، این روز را گرامی می‌داشتند.» و این در حالی است که مسعودی شش سال قبل از تاریخی که مقریزی می‌گوید، یعنی به سال سیصد و چهل و شش هجری، فوت کرده است.

فراش بن ابراهیم، از دانشمندان قرن سوم، حدیثی را از امام صادق^(ع) روایت می‌کند که حضرت در آن از آباء طاهرینش -علیهم السلام- نقل می‌کند: رسول اکرم^(ص) فرمود: «یوم غدیر خم افضل اعیاد امتی...: روز